

УДК 69:338.45

*В.Д. Романенко; М.І. Данченко,
УНДЦЕБ "Екобуд", м. Київ*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуті напрямки організації роботи з удосконалення системи ціноутворення у будівництві України.

Ключові слова: стандарт організації України, будівельне підприємство, система ціноутворення.

Учасники будівельного ринку постійно стикаються з проблемами при визначенні вартості своєї продукції, які пов'язані з недоліками системи ціноутворення, що сформувалась в Україні. Вітчизняна система ціноутворення у будівництві сформована на принципах детального нормування витрат, прозорості та достовірності. Але в час дуже швидких змін технологій, номенклатури засобів механізації, нових матеріалів тощо врахувати централізовано, як це було раніше всі зміни, що стосуються нормативної бази, неможливо, а створити всеохоплюючу нормативну базу нереально. Тому оптимальним варіантом її створення на цей час є максимальне використання змістовної бази ресурсних елементних кошторисних норм, напрацьованих окремими підприємствами.

На сьогодні цю проблему підприємства будівельної галузі розв'язують за допомогою розробки стандартів організації України (СОУ). СОУ — це стандарт, прийнятий суб'єктом стандартизації іншого рівня ніж національний орган стандартизації, на основі поєднання виробничих, наукових, комерційних та інших спільних інтересів. Основними документами в сфері стандартизації є ДСТУ 1.0:2003 "Національна стандартизація. Основні положення", ДСТУ 1.1:2001 "Національна стандартизація. Стандартизація та суміжні види діяльності. Терміни та визначення основних понять", ДСТУ 1.2:2003 "Національна стандартизація. Правила розроблення національних нормативних документів", ДСТУ 1.5:2003 "Національна стандартизація. Правила побудови, викладення, оформлення та вимоги до змісту нормативних документів", ДСТУ 1.7:2001 "Національна стандар-

тизація. Правила і методи прийняття та застосування міжнародних та міжрегіональних стандартів", ДСТУ 1.13:2001 "Національна стандартизація. Правила надання повідомлень торговим партнерам України", ДСТУ ISO/IEC Guide 59:2000 "Кодекс усталених правил стандартизації", ДБН А.1.1-1-93 "Система стандартизації та нормування в будівництві. Порядок розробки, вимоги до побудови, викладення та оформлення нормативних документів" та ДБН А.1.1-3-93 "Система стандартизації та нормування в будівництві. Порядок проведення експертизи, погодження, реєстрації, видання та відміни нормативних документів".

На сьогодні дуже обмежене державне фінансування, спрямоване на поповнення нормативної бази, що стосується ціноутворення у будівництві, тому в більшості створення ресурсних кошторисних норм відбувається за рахунок зацікавлених підприємств. Стандарти, що розробляються, є власністю підприємства, тому вони недоступні для використання іншими учасниками інвестиційного процесу. Нормативна база поповнювалась лише формально. Підприємства при створенні стандартів діяли не скоординовано, що призводило до розробки стандартів декількома організаціями на ідентичні види робіт та додаткового завантаження співробітників профільних міністерств.

У зв'язку з цим НТР Мінрегіону України було запропоновано розглянути питання щодо можливості використання стандартів усіма учасниками будівельного процесу. Всі аспекти цього питання вирішені ще не повною мірою, але новостворені стандарти вже публікуються в збірнику офіційних документів та роз'яснень "Ціноутворення у будівництві".

Як показала практика, власними силами розробляти СОУ спроможна невелика кількість підприємств. Це підтверджується також результатами обговорення цього питання на щорічній загальноукраїнській конференції для фахівців будівельної і житлово-комунальної галузі, замовників, інвесторів і проєктантів на тему: "Визначення вартості будівельно-монтажних та ремонтно-будівельних робіт із застосуванням сучасних матеріалів і технологій. Управління та документообіг у будівництві — 2011", що проходила в місті Івано-Франківськ 17-19 травня 2011 року. Учасники конференції відмітили, що діючі ресурсні кошторисні норми не охоплюють усього переліку робіт або не відповідають сучасним технологіям вико-

нання робіт, тому визначити справедливую вартість робіт можливо лише орієнтовно на стадії інвесторської документації. На підприємствах обмежене коло фахівців, які мають навички розроблення стандартів, а процес їх створення носить тривалий характер, тому не завжди може поєднуватися в часі з посадовими обов'язками цих фахівців.

На конференції також обговорювались нагальні проблеми будівельної галузі щодо нормування праці, методик розрахунку і калькулювання, складання кошторисної документації тощо. Учасники конференції не тільки ознайомилися з новими вимогами щодо ціноутворення у будівництві, а й мали нагоду безпосередньо поспілкуватися з представниками державних органів будівельної галузі, розробниками кошторисних програмних продуктів та розробниками ресурсних кошторисних норм, обмінятися практичним досвідом із партнерами з інших організацій. Також обговорювались останні законодавчі акти в сфері ціноутворення у будівництві. Аналізувались не тільки затверджені документи, але і проекти нормативних актів, які значною мірою можуть вплинути на роботу фахівців з визначення вартості будівельних робіт.

Особливо активно обговорювався проект документів, що стосується майбутньої сертифікації експертів з визначення кошторисної вартості будівництва та інженерів з проектно-кошторисної роботи. Сертифікація експертів з визначення кошторисної вартості будівництва та інженерів з проектно-кошторисної роботи передбачає відповідальність у межах чинного законодавства за достовірне визначення вартості об'єкта, що неможливо при наявній нормативній базі. У зв'язку з цим розширення бази з питань ціноутворення в будівництві України є вкрай необхідним для роботи як учасників інвестиційного процесу, так і контролюючих їх органів.

Процес затвердження нормативного документа — стандарт організації України (СОУ) — проходить наступні етапи:

- безпосередньо розробка стандарту;
- одержання відгуку на стандарт від підприємств, що виконують подібні роботи;
- одержання експертного висновку відповідного рівня;
- погодження профільним міністерством;
- введення в дію на підприємстві;
- оформлення реєстрації.

Безпосередньо розробка стандарту проводить-

ся спеціалізованими організаціями або самостійно підприємством відповідно до методичних рекомендацій з розробки ресурсних елементних кошторисних норм (Рішення Науково-технічної ради Держбуду України від 12.04.02 №21) та методичних рекомендацій з проектування та перегляду норм часу на будівельно-монтажні роботи (Держбуд України, 2005).

Відгук на СОУ повинні надавати підприємства, які мають значний досвід виконання подібних робіт та повною мірою можуть оцінити розроблені нормативи.

Експертний висновок на зміст стандарту можуть надавати підприємства, що є базовими міністерства та мають необхідний професійний рівень.

Проект СОУ погоджується відповідним листом профільного міністерства після опрацювання співробітниками, що займаються відповідним напрямком, та розгляду Науково-технічною радою міністерства.

Погоджений стандарт вводиться в дію підприємством відповідно до наказу.

Затверджений стандарт реєструється в Українському науково-дослідному і навчальному центрі проблем стандартизації, сертифікації та якості.

Оформлений відповідним чином стандарт має статус нормативного документа і може використовуватись у подальшому.

На виконання Закону України "Про стандартизацію" від 17 травня 2001 року № 2408-III в структурі Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України створюється технічний комітет (ТК) з організації та економіки будівництва. До складу комітету увійдуть базові організації, що займаються створенням нормативних документів з організації та економіки будівництва. Даний комітет буде проводити подальшу роботу з удосконалення системи ціноутворення у будівництві. Співпрацюючи з технічним комітетом, будівельні підприємства матимуть можливість своєчасно ознайомлюватись з новими нормативними документами, брати участь у процесі створення та поповнення діючої нормативної бази. У процесі роботи ТК буде мати можливість перейти на новий рівень розробки та впровадження нормативної бази в будівництві з залученням додаткових інвестицій.

Реалізація Програми перегляду державних будівельних норм і правил на період до 2015 року

затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року №471, продовження роботи зі створення галузевих норм часу на виконання Указу Президента України від 25 грудня 2000 року №1375 та оновлення національної нормативної бази з праці та професійної класифікації сприятиме удосконаленню нормативної бази з ціноутворення у будівництві. Це полегшить розробку нових ресурсних елементних кошторисних норм і надасть змогу здійснювати контроль та перевірку відповідності норм розроблених стандартів оптимальним затратам на виконання технологічних операцій.

Кінцевий результат із створення нормативної бази у будівництві залежить від усіх учасників інвестиційного процесу незалежно від форм власності. При пасивному відношенні до цього процесу діюча система ціноутворення буде неефективна або взагалі втратить свою значущість.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України "Про стандартизацію" від 17.05.2001.
2. Збірник "Національна стандартизація": — К.: Держспожив-стандарт України, 2003. — 200 с.
3. Збірник нормативних документів з нормування праці у будівництві: — К.: УкрНДЦ "Екобуд", 2005. — 100 с.
4. Методичні рекомендації з розробки ресурсних елементних кошторисних норм. Рішення Науково-технічної ради Держбуду України від 12.04.02 №21.
5. Методичні рекомендації з проектування та перегляду норм часу на будівельно-монтажні роботи, Держбуд України, 2005.

АННОТАЦІЯ

В статті розглянуто організацію роботи по удосконаленню системи ціноутворення в будівництві України.

Ключеві слова: стандарт організації України, будівельне підприємство, система ціноутворення.

ANNOTATION

The article deals with areas of work to improve the pricing system building in Ukraine.

Keywords: standart of organization of Ukraine, build enterprise, system pricing.

УДК: 332.834.3:330.338 (045)

О.О. Молодід, КНУБА, м. Київ

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

АННОТАЦІЯ

Визначені загрози економічній безпеці підприємства, зокрема будівельного, залежно від функціональної складової, охарактеризовані функціональні складові.

Ключові слова: економічна безпека, будівельне підприємство, загрози, джерела загроз, функціональні складові.

Постановка проблеми. Тривалий кризовий стан економіки, непослідовність дій у проведенні радикальних економічних реформ, загальна неефективність процесу соціально-економічних трансформацій в Україні призвели до значних економічних і соціальних втрат у суспільстві та державі. Негативні економічні наслідки економічних реформ перетворились у вагомий загрози національній безпеці країни у всіх сферах, особливо в економічній та соціальній. За оцінками і українських, і зарубіжних вчених, Україна перевершила майже по всіх порогових показниках, визначених світовою практикою, небезпечну межу з точки зору економічної безпеки держави. Така ситуація стала каталізатором, що спричинило активне дослідження та розвиток питань, пов'язаних з економічною безпекою держави та підприємства. Наслідком даного процесу стало формування самостійних наукових напрямків екосистеми — економічної безпеки держави та екосектору — економічної безпеки підприємства [1]. Відповідно постає проблема дослідження цих наукових напрямків. Одне із актуальних питань — це загроза економічній безпеці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної безпеки підприємства останнім часом почали активно досліджуватися. Збільшується кількість кандидатських та докторських робіт, захищених з даної тематики, а відповідно й кількість літератури. Останні роботи за даною тематикою присвячені економічній безпеці торговельного підприємства, формуванню механізму забезпечення економічної безпеки підприємства,